

داکتر یار محمد حیدر زاده کارشناس محیط زیست

پاس داری از آب و منابع آبی

رسالت شهروندان افغانستان در حفظ حوضه آبریز کشور این نعمت شگفت آنگیز الهی چیست؟ بی شک، هر یک از ما به عنوان یکی از ساکنین این زمین سرتاج منابع آبی منطقه به عنوان یکی از مصرف کنندگان محصولات آن، وظیفه داریم با سهم مهن دوستی خود از آب و منابع طبیعی خود مان حفاظت کنیم؛ دست کم برای سلامت زندگی امروز خودمان و نسل های آینده کشور عزیز ما افغانستان، البته انجام این رسالت، در عین اهمیت فوق العاده ای دارد، چندان دشوار و دور از دسترس رهنمایی های کارشناسان حفاظت محیط زیست نیست و البته آموزش برای سایر مسئولان و بخصوص کارمندان حفظ محیط زیست از طرف کارشناسان مجرب و مستعد حفاظت محیط زیست، بهترین شیوه انجام این رسالت است.

افغانستان از جمله کشور های کوهستانی است که ارتفاعات فوق العاده زیاد پوشیده از برف دارد. از اثر ذوب برف ها جریان آب به نشی در ه ها بشکل دریا سرازیر می شود و نیرو عظیمی برای آبیاری و استتصال برق آبی به وجود آورده. چون سرنوشت رفاهی حداقل میلیون شهروند افغانستان مشغول باغداری و زراعت چارواداری هستند در حفظ این منابع بزرگ آبی آن نهفته است. بنابر این مطالعه و کنترل و راه حفظ از این منابع آبی با ارزش بصورت جدی برای کشور اقلیم خشک ما ضرور است. کاری زیربنایی تا اکنون از طرف دولت در مورد ساختن پروژه های تنظیم آب، از عدم مدیریت آب در آن انجام نداده است. در حالیکه تمام اشخاص چیز فهم و خبره ما همه می دانند که آب نقش کلیدی در تولید محصولات غذایی و به تبع آن چرخه اقتصادی شدن داشته و از بسیاری از منابع طبیعی مانند نفت و گاز و زغال با اهمیت تر است.

آب ارزش اقتصادی دارد و در تمام مصارف رقابتش باید به عنوان یک کالای اقتصادی شناخت و به سرسبز ، شگوفانی و پیشرفت اقتصادی کشور کمک بزرگ می کند. قیمت آب در ساحه بین المللی فی متر مکعب یک ونیم الی دو دالر تعیین شده بطور مثال ایران توسط لوله های بزرگ آب خود را برای کشور کویت به همین قیمت بفروش میرساند. ولی آب هلمند که ارزش آن بلیون ها دالر است به کشور دوست برادر ما ایران بطور مجانی داده میشود. افغانستان از بابت ذخایر آبهای آن یک محیط خوب برای توسعه برق آبی است و هم توپوگرافی نقشه ای دره های مسیر دایم جریان دریا های آن کم هزینه تر است.

چون مواد ساختمانی برای احداث کاسه بند در نزدیکی گرد و اطراف بند بصورت وافر وجود دارد و سد سازی در بالای جریان دایمی منابع سرشار آبی که از ذوب تدریجی یخچالها های طبیعی که در نقاط مرتفع افغانستان وجود داشت است و بهترین منابع مطمئن ذخیره آبی کشور ما را همین یخچالهای طبیعی تشکیل داده است.

ذخیره شدن آب ها در کاسه بند ها اهمیت بسزایی داشت از ساخت کاسه بند ها کشور ما از چندین راه گذر سود می برد ، در قدم اول هر کاسه بند حد اقل ظرفیت 33 میلیون متر مکعب را دارد و سالانه 33 هزار متر مکعب از کاسه پر آب بخار تخییر می شود در آب و هوای اقلیمی و محیط زیست منطقه بانیر تاثیر زیاد خواهد داشت ، دوم گرفتن آب از کاسه بند ها بوسیله کانال و راساندن آن به زمین زراعتی و تبدیل زراعت یک فصله به کشت دوفصله ، تولید بیشتر نیروی برق و هم بخار آب از کاسه بند باعث رویدن جنگلات طبیعی و در نتیجه سبب احیا محیط زیست می گردد. منابع موجود آبی ما که مربوط به حوضه آبریز کشور خود مان است یعنی شامل رودخانه هایی است که از مرز های کشور ما خارج هدر می شود در صورت مهار آنها و حفظ و نگهدار آنها در کاسه بند ها ظرفیت و پتانسیال آن را دارند تا در هر عرصه ها در نواحی ولایات خود جواب گو باشد. در عرصه تولید برق آبی که هم باعث باروری کوه ها از پوشش گیاهی اطراف کاسه بند ها می شود و در نتیجه جلوگیری سیلاب ها موسمی منطقه خواهد شد.

در اکثریت کشور جهان به کمک مالی اداره محیط زیست سازمان ملل متحد به حداث و ساخت حوض های مصنوعی در محلات خشک بیابانی می پردازند و محل را با کاشت گیاهی نی و بته های زینتی شکوفاء سرسبز و اکوسیستم آبی را ایجاد می کنند و به همین شیوه ساخت کاسه بند ها در محل مناسب در جهت جلوگیری از تخریب محیط زیست لازم و ضروری است.

یگانه راه در حفظ منابع آبی حفاظت از پوشش گیاهی کوهستان ، به خاطر تضمین برقراری منابع آبی و بقای حیات وحش ، گل ها و گیاهان را بگذارید در جای خود باقی مانند ، سبز تر و زیبا تر بشوند و رشد کنند. تنها راه مطلوب در حفظ منابع آبی مناطق برف های دایمی ساحه حفاظت شده علان شود. احیا و توسعه پوشش گیاهی در نزدیک محل های برف های دایمی انجام گیرد. وجود پوشش سبز در منطقه برف های دایمی باعث سردی ارتفاع کوه ها می شود کوه ها بر اثر سردی موجب نگهداری برف و از جهت ارتفاع حکم مغزن آب را دارند.

دانستن نحو و میزان آبیاری در زراعت مورد استفاده نیز یکی از راه های استفاده درست از منابع آب می باشد. بنابراین تشویق مردم دهات به باغداری و ترویج نهال میوه دار که محصول آن منفعت و پول بیشتر برای باغداران در مناطق که شرایط اقلیم منطقه آن با نوع نبات سازگار باشد نمود و در حقیقت با این اقدام سبب سرسبزی شادابی و احیای محیط زیست افغانستان است.

16 06 2016 سویدن

نقش آبیاری برای ادامه زندگی نبات

گیاهان و درختان برای رشد تازه سبز ماندن به آب احتیاج دارند. آب که در بیشتر فرایندهای حیاتی نبات نقش دارد. آب سازنده اصلی غالب اجزاء ساختمان و محتویات سلول می باشد.

در واقع، اجزاء سبز بیشتر گیاهان از 60 تا 90 فصد آب تشکیل شده است. آب به عنوان یک جزء ساختمان عمل می کند. بر هر حال آب یکی از رکن های اساسی محیط زیست محسوب می شود؛ آب مظهر پاکی و پاکیزگی است که آب بشکل باران، برف، ژاله، مه، ابر، شبنم، بخار در محیط زیست شناخته شده است. آب گزینه مناسبی برای آبیاری مزارعی باغچه ها، پارک ها و گلدها و... است.

آب است که با ایجاد پروژه تنظیم آب شادابی و طراوت همه چیز، از پوست انسان گرفته تا برگ گیاهان و در باغ بوستان می شود.

نیاز آب نه تنها در بخش زراعت و باغ داری، بلکه در تمام فرایندهای زیستی و حتی فرایندهای غیر زیستی هم نقش موثر، تعیین کننده و بنیادین دارد. بهترین زمان مناسب برای آبیاری باغات ابتدای صبح قبل از طلوع آفتاب و انتهای روز بعد از غروب آفتاب است؛ چرا که در این دو زمان میزان تبخیر آب به حد اقل ممکن می رسد و در نتیجه فرصت جذب آب توسط گیاهان افزایش می یابد و در مصرف آب آبیاری نیز به میزان قابل توجهی صرفه جویی می شود.

افغانستان دارای بیشترین زمین آبی در منطقه است و شیوه های رایج زراعت و باغداری آن به مدیریت آب فروان خود نیازمند بود و تامین غذا مردم کشور ما به مقدار زیاد رساندن آب و سیله کانال ها به دسترس زراعت کاران و باغ داران بستگی دارد که کمک جامعه به بخش زراعت و باغ داری اختصاص داده می شد، با تسف از عدم مدیریت دولت داری اختصاص داده نه شد.

آبیاری یعنی مفهومش آب دادن درختان، بته ها، چمنزار باغ ها و کشتزار است که میر آبان در ایام نیاز نبات آب را به باغ ها و مزارعی بدون هدر شوی آب هدایت می کند.

منظور از آبیاری تامین رطوبت مورد نیاز نبات بعد از جوانه زدن بذر تا هنگام پختن میوه یا رسیدن حاصل است و در طول دوره نمو، نبات نباید در معرض تنش خشکی بی آبی قرار گیرد، نیاز آب دادن تا رشد و نمو آن کامل شود است و بخاطریکه محصول به ثمر رسد و خوب تولید نماید.

برای بدست آوردن حاصل خوب با کمیت برداری با کیفیت یعنی حاصل رسیده، تعیین مقدار آب و مراحل آبیاری برای نباتات در دوره رشد و نمو نباتات مختلف با توجه به بافت خاک، نوع نبات و شرایط اقلیمی بسیار متفاوت است.

چون که هم باران ها در یک منطقه برای تولید به مصرف مفیدی به نبات نمی رسد و بطور اجتناب نا پذیری مقداری از آن به هدر می رود.

آبیاری بخش آب روی زمین جهت نفوذ در خاک برای استفاده گیاهان و تولید محصول است. آب از ذوب برف و باران و برف به دست می آید و آب ماده پاک کننده محسوب می شود. آب مانند هوا برای زندگی لازم است و هر گونه حیات محتاج آب می باشد، انسان ها از آب آشامیدنی استفاد می کنند.

هدف آب دادن یا آبیاری:

تامین آب کافی برای ادامه زندگی نباتات است.

حفاظت و بیمه نباتات در مقابل تنش های ناشی از کم آبی یا بی آبی های کوتاه مدت میباشد.

خنک کردن خاک و اتمسفر یا هوای اطراف نبات.

شستن املاح مضر در خاک.

نرم کردن ناحیه قابل شخم خاک.

منفعت آبیاری:

افزایش کمی و کیفی محصولات.

سود حاصل از افزایش کمی و کیفی محصول .

درآمد حاصل فروش آن به دولت.

افزایش فرصت شغلی.

کشت نباتان صنعتی (مواد خام صنعت) موجب افزایش فرصت های شغلی کشور می شود؛ کشت زراعت مواد خام صنعت در اقتصاد بنیادی افغانستان ضرور می باشد. با براه انداختن فابریکات نساجی ، کار خانجات تولید روغنی نباتی تغییرات فاحش در وضع اقتصاد بمیان می آید و کشور را از حالت بازار مصرفی میبر یابد ؛ خود کفا از هر الحاظ می گردد.